

PSU PRINCE OF
SONGKLA
UNIVERSITY

ผศ.ดร.ภก.พงศ์เทพ สุธีรวิฑูมิ

รองอธิการบดีฝ่ายแผนและนโยบายสาธารณะ

สถาบันนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

“Assessment” and “Evaluation?”

- **Assessment** is the process of objectively understanding the state or condition of a thing, by observation and measurement. Assessment of teaching means taking a measure of its effectiveness. “**Formative**” assessment is measurement for the purpose of improving it. “**Summative**” assessment is what we normally call “evaluation.”
- **Evaluation** is the process of observing and measuring a thing for the purpose of judging it and of determining its “**value**,” either by comparison to similar things, or to a standard. Evaluation of teaching means passing judgment on it as part of an administrative process.

บทนำ

หลักการพื้นฐาน : ระบบนิเวศวิทยา (ecosystem) ภายใต้อองค์ประกอบที่มีชีวิต และองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเกี่ยวข้อกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน ไม่สามารถอยู่ได้เพียงลำพังโดยไม่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ความสัมพันธ์ภายในระบบนิเวศนั้น มีความสมดุลอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ยกเว้นว่าจะมีสิ่งใดมารบกวนระบบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆขึ้น แต่ก็มีการปรับตัวมาเหมือนเดิมได้ใหม่ ยกเว้นกรณีที่สิ่งทีมารบกวนนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ระบบนั้นก็จะถูกทำลายลงได้

ยุทธศาสตร์
นโยบาย
แผน
โครงการ
กิจกรรม

สิ่งรบกวนระบบนิเวศ

สิ่งมีชีวิตอื่นๆ
1. ผู้ผลิต
2. ผู้บริโภค
3. ผู้ย่อยสลาย

ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
1. กายภาพ
2. เคมี
3. ชีวภาพ

สภาพแวดล้อม
1. เศรษฐกิจ
2. นโยบาย การเมือง
3. ศาสนา วัฒนธรรม
4. วิถีชีวิต
5. การศึกษา
6. เทคโนโลยี
7. การสื่อสาร

สุขภาวะของคน
1. กาย
2. จิต
3. สังคม
4. ปัญญา

ระบบนิเวศ ในภาวะที่สมดุล

ทำไมต้องพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบ

1. มีข้อจำกัดของวัฒนธรรมการติดตามและประเมินผลในกระบวนการบริหารจัดการ The Limitation of Monitoring and Evaluation Culture in management process
2. มีการประเมินที่ไม่ครบถ้วน ทั้งการประเมินผลผลิต (Output) การประเมินผลลัพธ์ (Outcome) การประเมินผลกระทบ (Impact)

ทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการตัดสินใจ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์
นโยบาย แผน โครงการ และ กิจกรรม

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ตราไว้ ณ วันที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

พระราชบัญญัติ

สุขภาพแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

มาตรา ๑๐ เมื่อมีกรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ต้องเปิดเผยข้อมูลนั้นและวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพให้ประชาชน ทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว การเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่งต้องไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

มาตรา ๑๑ บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิรวมในกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิใด รับรู้ ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชน และแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว

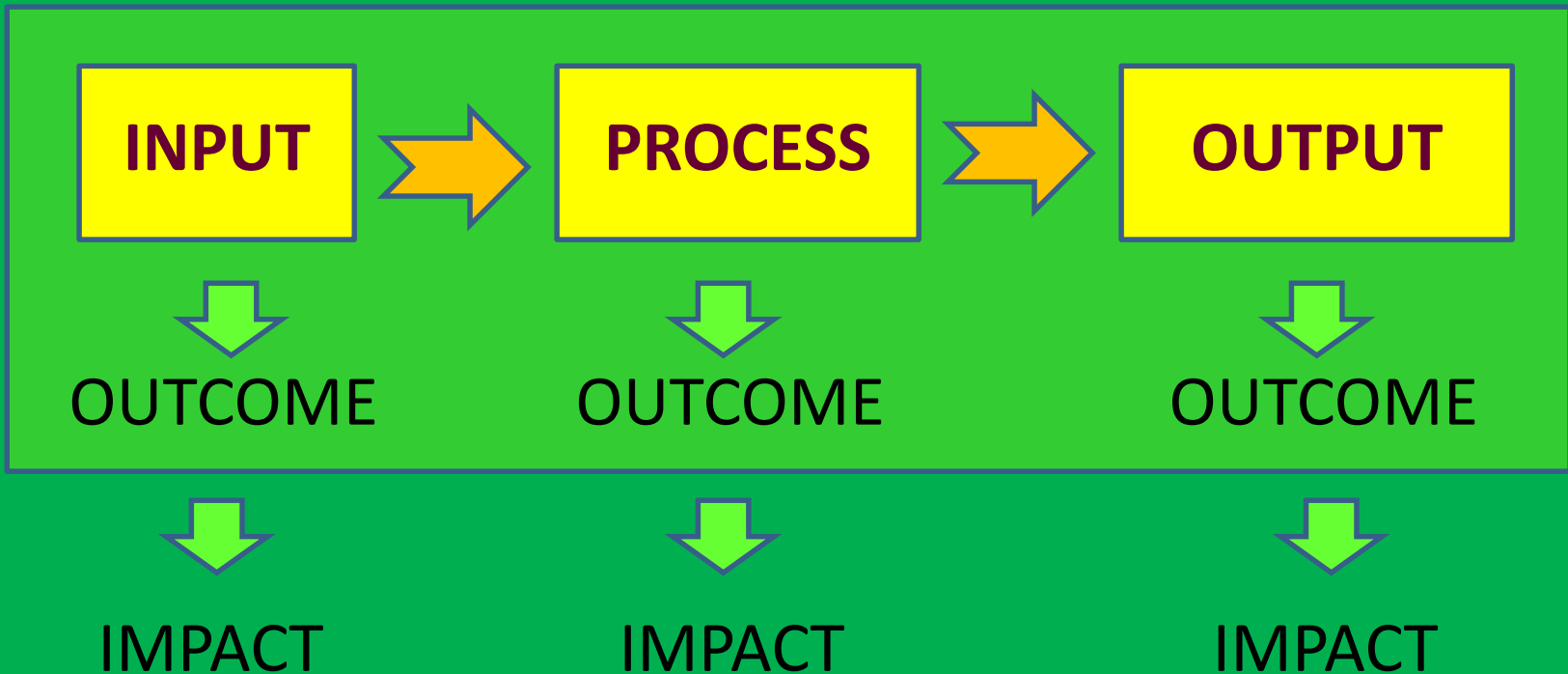
มาตรา ๒๕ ให้ คสช. มีหน้าที่และอำนาจ

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับระบบสุขภาพแห่งชาติและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

ภาพเชิงระบบการบริหารจัดการ

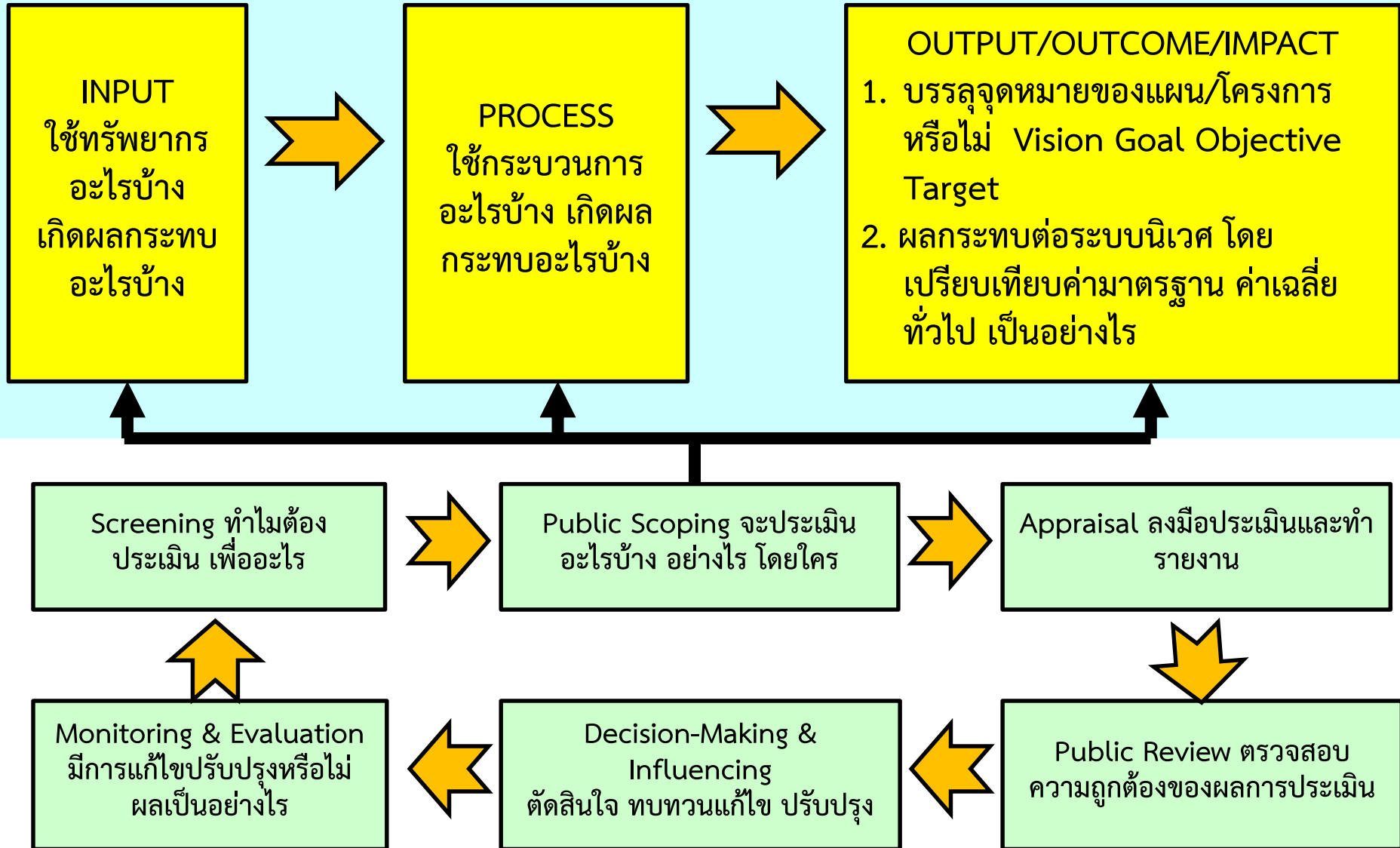

Management Logic Model

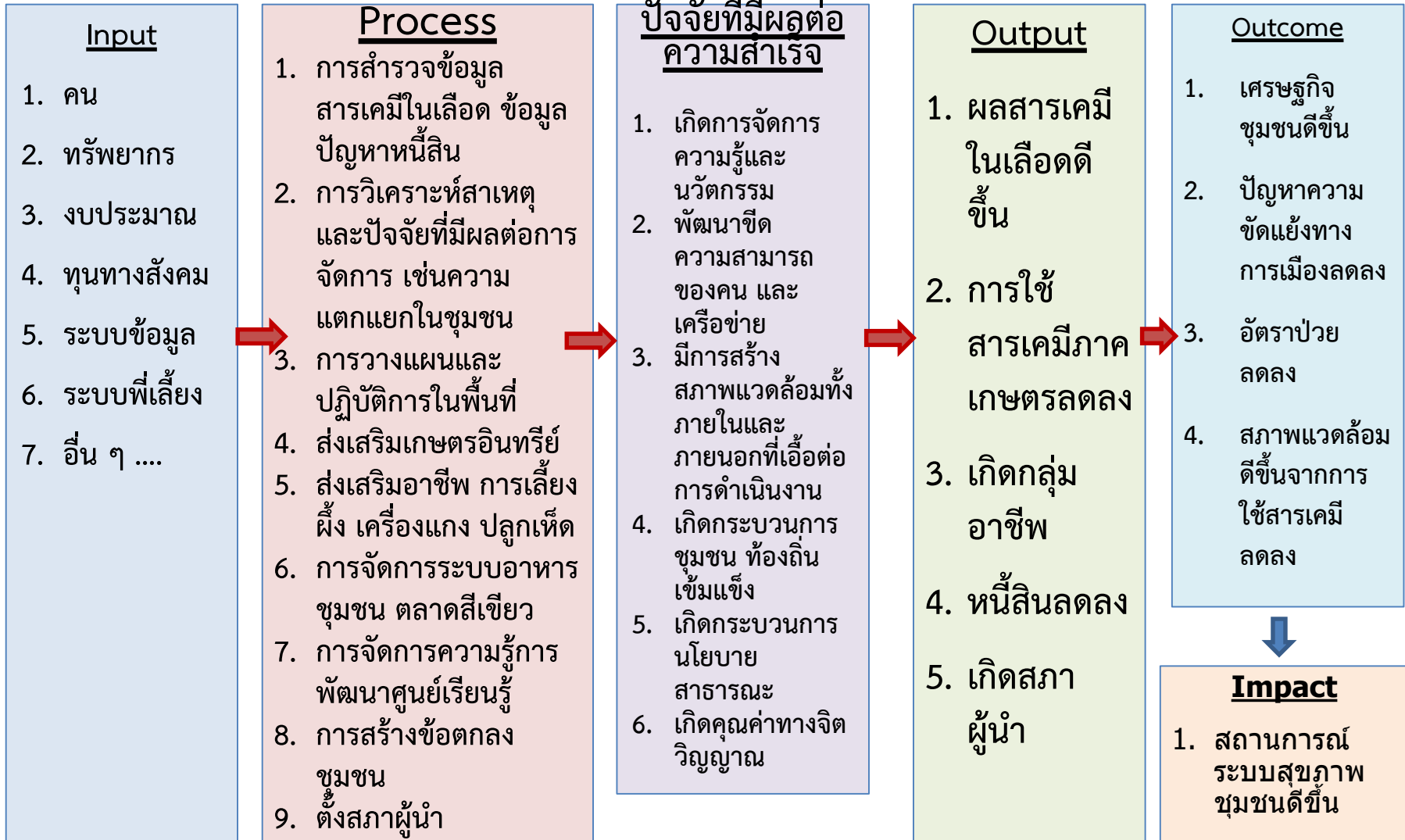

คำถามทั่วไปของการติดตามประเมินผลกระทบ

บริบทของพื้นที่ : สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ

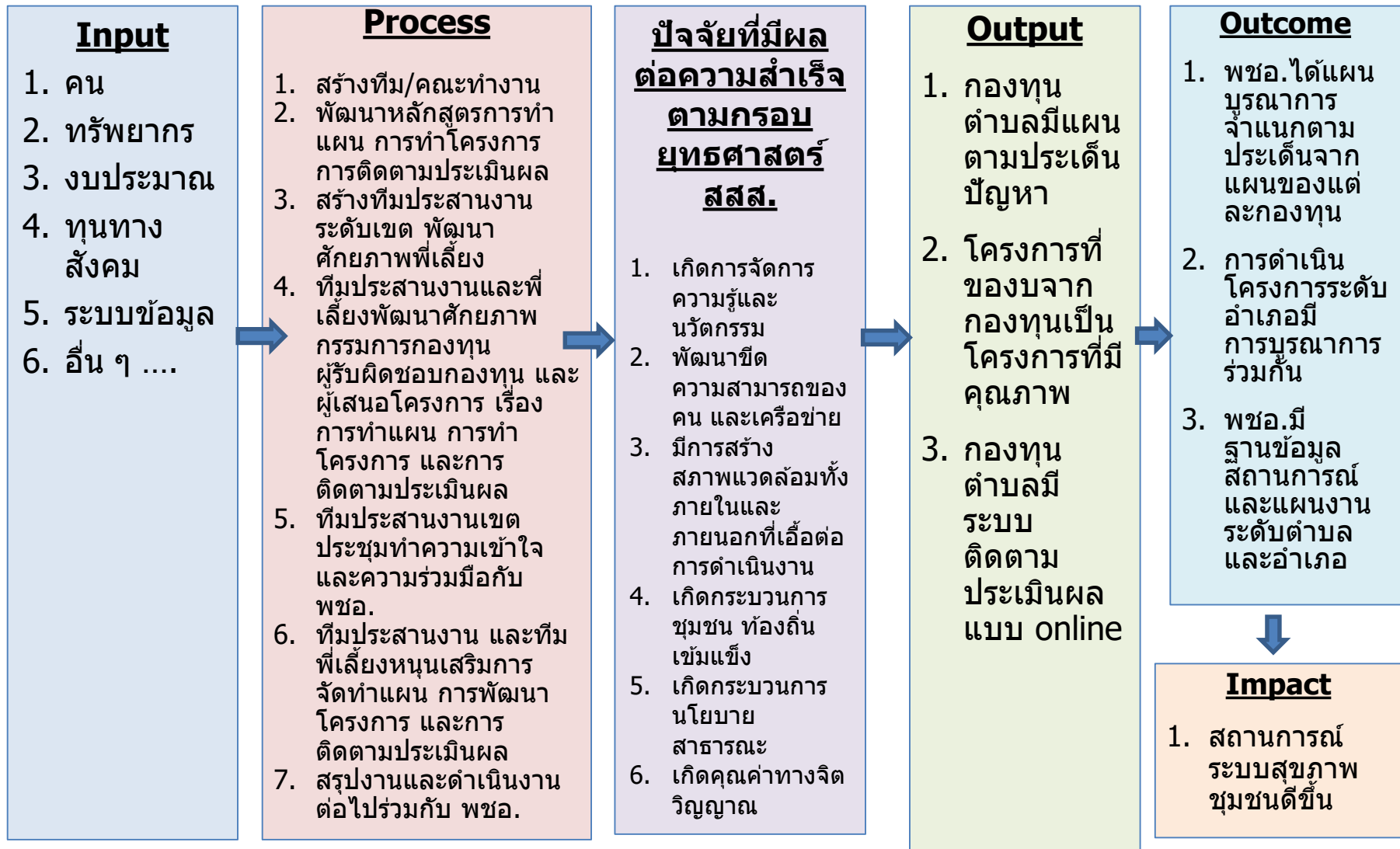
ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ HIAในการประเมินโครงการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน”ชุมชนบ้านหุยาน พัทลุง”

กรอบการติดตามประเมินผล : การประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

- 1 การกลั่นกรอง
- 2 การกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมิน
- 3 การประเมินผลกระทบ
- 4 การทบทวนร่างรายงาน
- 5 การพัฒนาข้อเสนอเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง
- 6 การติดตามประเมินผล การทบทวนแก้ไขปรับปรุง

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ HIAในการประเมินโครงการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนโดยกลไกกองทุนสุขภาพตำบล

กรอบการติดตามประเมินผล : การประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทงสุขภาพ
 1 การกลั่นกรอง 2 การกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมิน 3 การประเมินผลกระทบทงสุขภาพ 4 การทบทวนร่างรายงาน 5 การพัฒนาข้อเสนอเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง 6 การติดตามประเมินผล การทบทวนแก้ไขปรับปรุง

กระบวนการและขั้นตอนนโยบายสาธารณะ

1. การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (public policy formation)
2. การกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ (public policy alternative development and decision making)
3. การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (public policy implementation)
4. การประเมินผลนโยบายสาธารณะ (public policy evaluation)
5. ความต่อเนื่อง การทดแทนและการสิ้นสุดนโยบายสาธารณะ (public policy maintenance succession & termination)

1. การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (public policy formation)

1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาในเชิงนโยบายสาธารณะ หรือการทำให้ปัญหาสาธารณะอันหนึ่งอันใดถูกบรรจุเข้าสู่วาระ และได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบาย พิจารณาดังนี้

- พิจารณาจากขนาดกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ
- พิจารณาจากความร้ายแรง
- พิจารณาจากความเร่งด่วนของปัญหา
- พิจารณาจากความเสียหายในอนาคต
- พิจารณาปัญหาจากการยอมรับของชุมชน

1.2 ลักษณะโครงสร้างของปัญหาสาธารณะ มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- จำนวนผู้กำหนดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ (โดยการทำStakeholder analysis)
- มีทางเลือกในการแก้ปัญหา
- ความยากง่าย โอกาสความเป็นไปได้ มีช่องทางนโยบาย(Policy window)
- อรรถประโยชน์
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. การกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ (public policy alternative development and decision making)

2.1 การกำหนดทางเลือกทางนโยบาย (Policy options) เปรียบเทียบแต่ละทางเลือก ในประเด็นต่อไปนี้

- ความเหมือนและความแตกต่างด้านผลผลิต
- ความเหมือนและแตกต่างด้านผลลัพธ์
- ความเหมือนและแตกต่างผลกระทบ
- ความเหมือนและแตกต่างด้านเวลา
- ความเหมือนและแตกต่างต้นทุน

2.2 การตัดสินใจเพื่อเลือกนโยบาย (Policy decision making) ขึ้นกับ

- เหตุผล Reason
- ข้อเท็จจริง Facts
- ต้นทุน Costs
- ผลประโยชน์ Benefit
- ความง่าย โอกาสความเป็นไปได้ Policy window
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น Impact

3. การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (public policy implementation)

3.1 ความหมายและขอบข่ายของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

1) ระดับมหภาค: หน่วยงานซึ่งมีบทบาทควบคุมนโยบาย ควรมีการดำเนินการดังนี้

- ทำความเข้าใจในบริบท และสาระของนโยบาย
- แปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ
- มอบหมาย หรือส่งมอบแนวทาง แผนงาน โครงการสู่หน่วยปฏิบัติ

2) ระดับจุลภาค: หน่วยงานซึ่งมีบทบาทปฏิบัติ ควรมีการดำเนินการดังนี้

- ยอมรับนโยบาย รับแนวทาง แผนงาน โครงการเป็นส่วนหนึ่งของงาน
- การระดมสรรพกำลัง ทรัพยากร และเครือข่ายความร่วมมือ
- การดำเนินการปฏิบัติ ตรวจสอบ ติดตามและการสร้างต่อเนื่อง

3.2 องค์กร/บุคคลที่เกี่ยวข้อง การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

1) ภาคีหลัก

- ภาครัฐ
- ภาคการเมือง
- ภาคประชาชน
- ภาคเอกชน
- ภาควิชาการ
- อื่นๆ

2) ภาคยุทธศาสตร์

- ภาครัฐ
- ภาคการเมือง
- ภาคประชาชน
- ภาคเอกชน
- ภาควิชาการ
- อื่นๆ

3.3 ขั้นตอนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

1) การสร้างการยอมรับนโยบาย ของหน่วยงานปฏิบัติ การสร้างช่องทางนโยบาย

- การทำความเข้าใจในเหตุผลหรือสาเหตุที่ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติ
- นำเสนอประสบการณ์การนำนโยบายไปปฏิบัติ
- นำเสนอวิธีการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) การแปลงนโยบายเป็นแนวทางปฏิบัติ (แผนงาน/โครงการ)

- วิเคราะห์ปัจจัยหรือตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- คิดกลยุทธ์ใดที่นำมาใช้ในการสร้างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- วางวิธีการที่ใช้หรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- จัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

3.4 วิเคราะห์และจัดการสภาพปัญหา/อุปสรรคในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

- 1) ลักษณะนโยบาย ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
- 2) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย
- 3) ความเป็นไปได้ทางการเมือง
- 4) ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี
- 5) ความเพียงพอของทรัพยากร
- 6) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- 7) ทักษะของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
- 8) ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆที่นำนโยบายไปปฏิบัติ : รัฐ ท้องถิ่น เอกชน ประชาสังคม
- 9) ปัจจัยภายในองค์กร ที่มีผลต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ได้แก่
  - ปัญหาทางด้านสมรรถภาพขององค์กร
  - ปัญหาทางด้านการควบคุม
  - ปัญหาทางด้านความร่วมมือ และการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
  - ปัญหาทางด้านอำนาจ และความสัมพันธ์กับองค์กรที่เกี่ยวข้อง
  - ปัญหาทางด้านการสนับสนุน และความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญ

4. การประเมินผลนโยบายสาธารณะ (public policy evaluation)

4.1 รูปแบบการประเมิน

1) System Analysis :

เน้นการประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต (CIPP model)

2) Cost-related Analysis :

เน้นการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ประสิทธิภาพ

3) Goal-based Approach :

เน้นการประเมินประสิทธิผล ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ความยั่งยืน

4.2 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ Health Impact Assessment

5. ความต่อเนื่อง การทดแทนและการสิ้นสุดนโยบายสาธารณะ (public policy maintenance succession & termination)

5.1 การทบทวน ทิศทาง แนวทาง นโยบาย ความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคต

5.2 การทบทวน กระบวนการนโยบาย มีจุดประสงค์ดังนี้

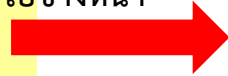
- 1) เพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency)
- 2) เพิ่มประสิทธิผล (Effectiveness)
- 3) เกิดความสอดคล้องระหว่างโครงการ แผนงานและนโยบาย (Relevance)
- 4) เพิ่มผลกระทบทางบวก (Positive Impact)
- 5) เพิ่มความยั่งยืน (Sustainability)

กระบวนการนโยบายสาธารณะกับการประเมินผลกระทบ

1. การก่อตัว ทำไมต้องมีนโยบายนี้ เพื่อการพัฒนา/แก้ปัญหา

ประเมินคาดการณ์
ไปข้างหน้า

2. การสร้างทางเลือกและการตัดสินใจ มีทางเลือกอะไรบ้าง ทางเลือกใดดีที่สุด

ประเมินขณะ
นโยบายกำลัง
ปฏิบัติอยู่

3. การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จะนำนโยบายทำเป็นแผน โครงการอย่างไร

4. การประเมินผลนโยบาย เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบอะไรบ้าง

ประเมินย้อนหลัง
จากการปฏิบัติ
นโยบายเสร็จแล้ว

5. การทบทวนนโยบาย ควรจะต้องทบทวน แก้ไข ปรับปรุงนโยบายอะไร อย่างไร

1. การกลั่นกรอง ทำไมต้องประเมินนโยบายนี้ จะใช้ประโยชน์เพื่ออะไร ตามกฎหมายหรือเพื่อความมั่นใจ

2. การกำหนดขอบเขตการประเมิน จะประเมินอะไร ด้วยวิธีการ เครื่องมืออะไร โดยใคร

3. การลงมือประเมินและการทำงาน การประเมินแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมพลัง เพื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ จัดทำรายงาน

4. การตรวจสอบรายงานผลการประเมินโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า ถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่

5. การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการตัดสินใจ นำนโยบายไปปฏิบัติ การทบทวน แก้ไข ปรับปรุงนโยบายตามข้อเสนอแนะของรายงาน

6. การติดตามประเมินผลว่า มีการทำตามข้อเสนอหรือไม่ และผลเป็นอย่างไร

การประเมินผลกระทบ

สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- การประเมินความเสี่ยง
- การประเมินเทคโนโลยี
- การประเมินผลกระทบทางสังคม
- การประเมินผลสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์
- การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย

กลุ่มงานวิชาการและฐานข้อมูล
กองพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561

นิยาม EIA

- “การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า กระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบดังกล่าว ผลการศึกษาเรียกว่า **รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม**

เปลี่ยนชื่อ

- จาก “การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม” เป็น “การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม”

กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561

ประเภทของรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

IEE

(Initial Environmental Examination)

รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

ขนาดเล็ก อยู่ในพื้นที่อ่อนไหว
อาจมีผลกระทบ

EIA

(Environmental Impact Assessment)

รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมพื้นที่ทั่วไป

EHIA

(Environmental and Health Impact Assessment)

รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำหรับโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่อาจมี
ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาพ
อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่างรุนแรง

ขนาดใหญ่ ผลกระทบรุนแรง เป็นวงกว้าง

4 Tiers System

กายภาพ

- ทรัพยากรดิน
- ทรัพยากรน้ำ
- ภูมิประเทศ
- ธรณีวิทยา
- อากาศ
- เสียง
- ความสัมพันธ์

ชีวภาพ

- ทรัพยากรชีวภาพทางบก
- ทรัพยากรชีวภาพทางน้ำ
- ป่าไม้
- พืช
- สัตว์

คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

- เศรษฐกิจ
- สังคม
- สาธารณสุข
- สุขภาพ
- อาชีวอนามัยและความปลอดภัย
- คุณภาพ/ทัศนียภาพ
- แหล่งท่องเที่ยว
- ศาสนสถาน
- สิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

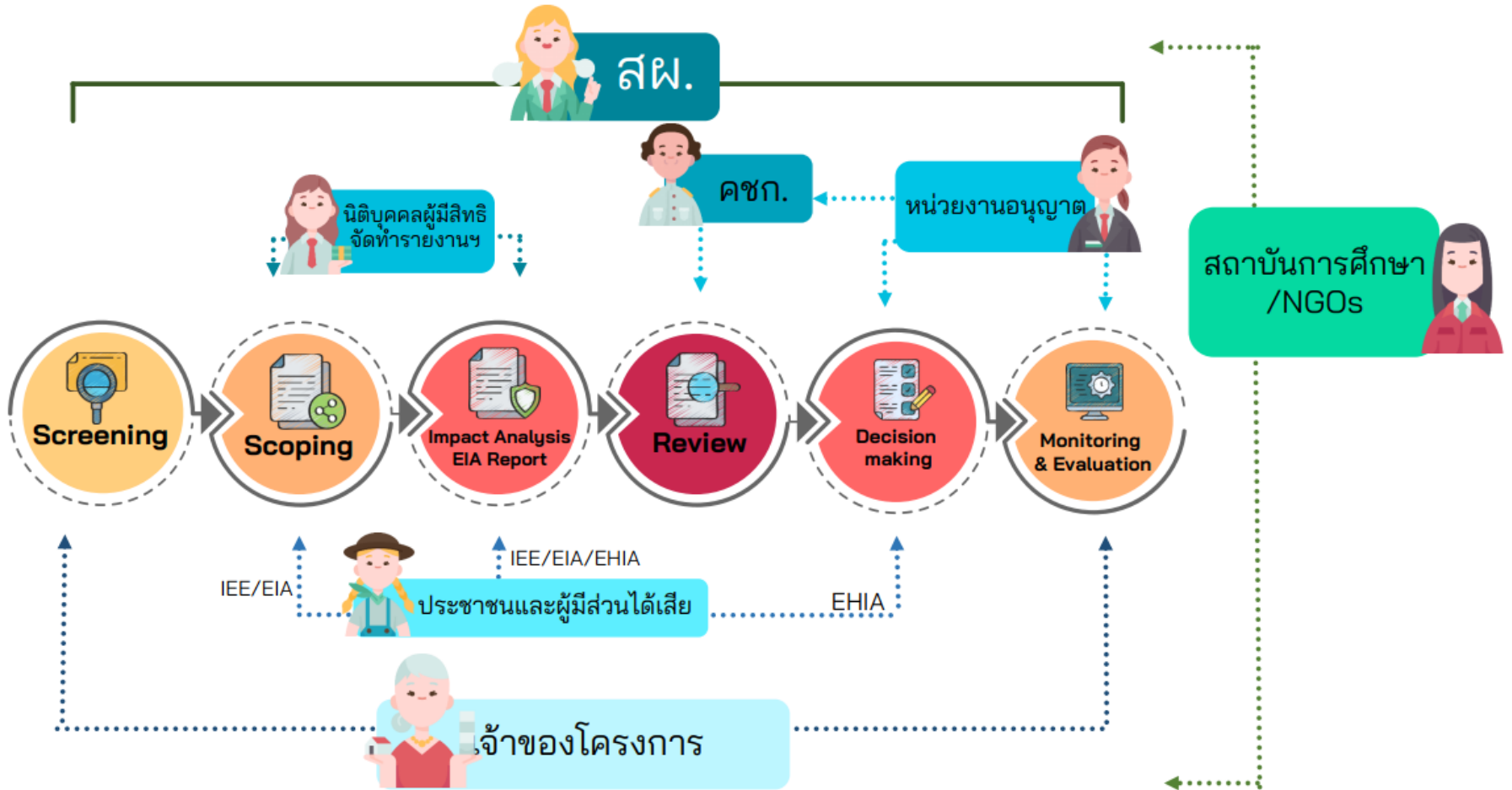

คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

- การใช้ประโยชน์ที่ดิน
- เกษตรกรรม
- อุตสาหกรรม
- การคมนาคม
- การใช้น้ำ
- การป้องกันน้ำท่วม
- การใช้ไฟฟ้า
- การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ EIA

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- ประกาศ สผ. เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม”** หมายถึง กระบวนการที่จัดให้มีขึ้นในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ สามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้งหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการนั้น อันเป็นการสื่อสารสองทาง

ไม่ใช่กระบวนการทำประชามติ เพื่อตัดสินใจว่าจะให้มีหรือไม่มีโครงการ

ประกาศ สผ. เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

การเตรียมการก่อนการรับฟังความคิดเห็น

- ให้ข้อมูลกับประชาชน (Public Information)
  - รายละเอียดโครงการ
  - กติกาการรับฟังความคิดเห็นของโครงการ
  - ใช้รูปแบบการสื่อสารที่เข้าใจง่าย

- วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Analysis)

- ปรึกษาหารือเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และรูปแบบการจัดรับฟังความคิดเห็นที่เหมาะสม

การรับฟังความคิดเห็น

IEE

อย่างน้อย 1 ครั้ง
ในระหว่าง
จัดทำรายงาน

EIA

EIA อย่างน้อย 2 ครั้ง

- ครั้งที่ 1 ในขั้นตอนกำหนดขอบเขต
- ครั้งที่ 2 ในขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานและมาตรการ

EHIA

EIA อย่างน้อย 3 ครั้ง

- ครั้งที่ 1 ในขั้นตอนกำหนดขอบเขต*
- ครั้งที่ 2 ในขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานและมาตรการ
- ครั้งที่ 3 ในขั้นตอนทบทวนร่างรายงานและมาตรการ*

*จัดเวทีรับฟัง

 รับฟังความคิดเห็นในขั้นตอนการอนุญาตตามรัฐธรรมนูญ 2560 ม.58

ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รูปแบบ/เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

การให้ข้อมูลแก่ประชาชน

- แผ่นพับ/จดหมายข่าว
- วิดีทัศน์/สื่อโฆษณา
- วิทยุกระจายเสียง
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
- การชี้แจง/แถลงข่าว

การรับฟังความเห็น

- สัมภาษณ์รายบุคคล
- สนทนากลุ่มย่อย
- แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์/สายด่วนสายตรง
- เวทีสนทนา

การปรึกษาหารือ

- เวทีสาธารณะ
- เวทีผู้มีส่วนได้เสีย
- ประชุมระดมสมอง
- คณะที่ปรึกษา
- พบปะไม่เป็นทางการ

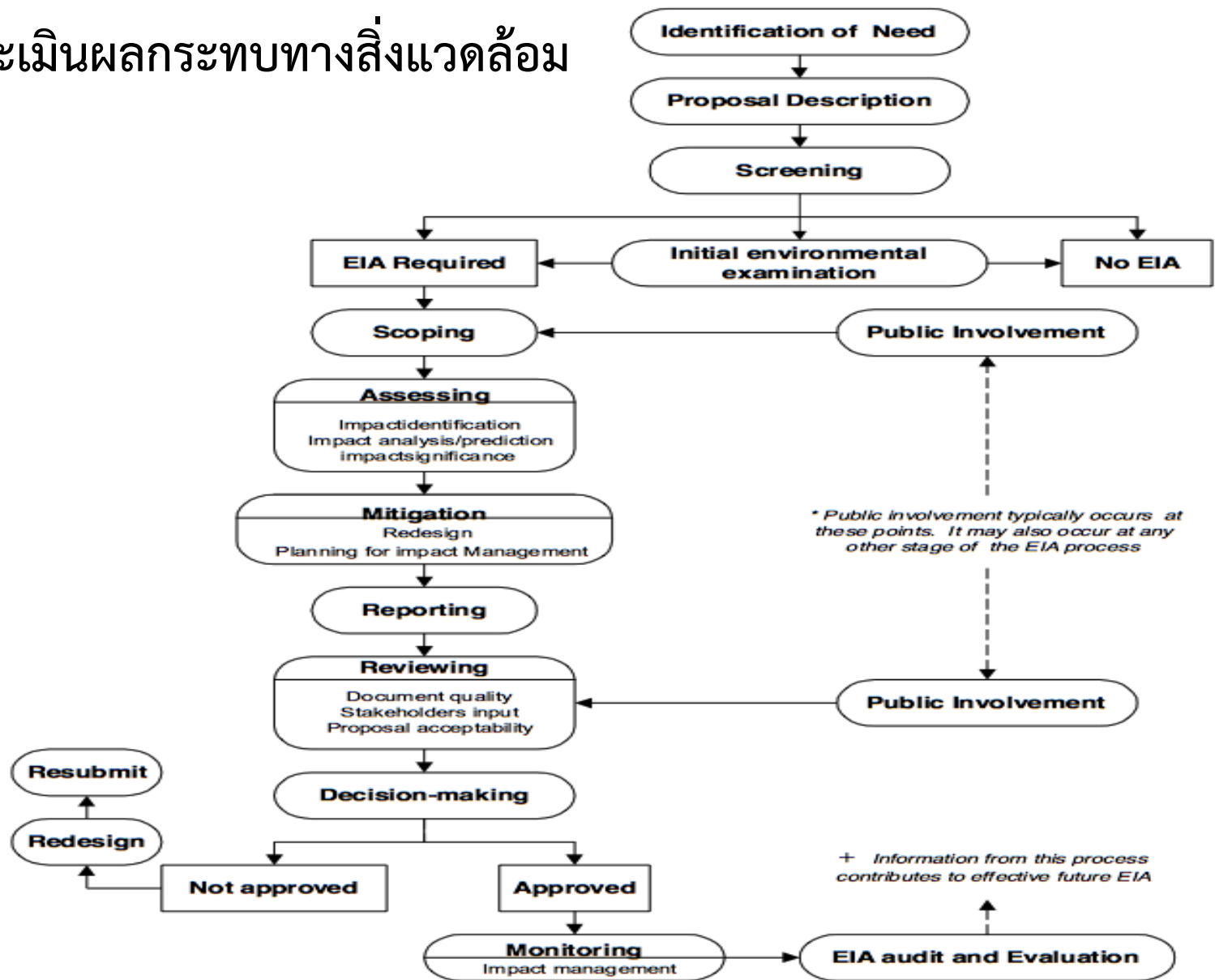
เลือกใช้รูปแบบตามความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย บริบทและสถานการณ์ในพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

นำเสนอข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในรายงาน IEE/EIA/EHIA

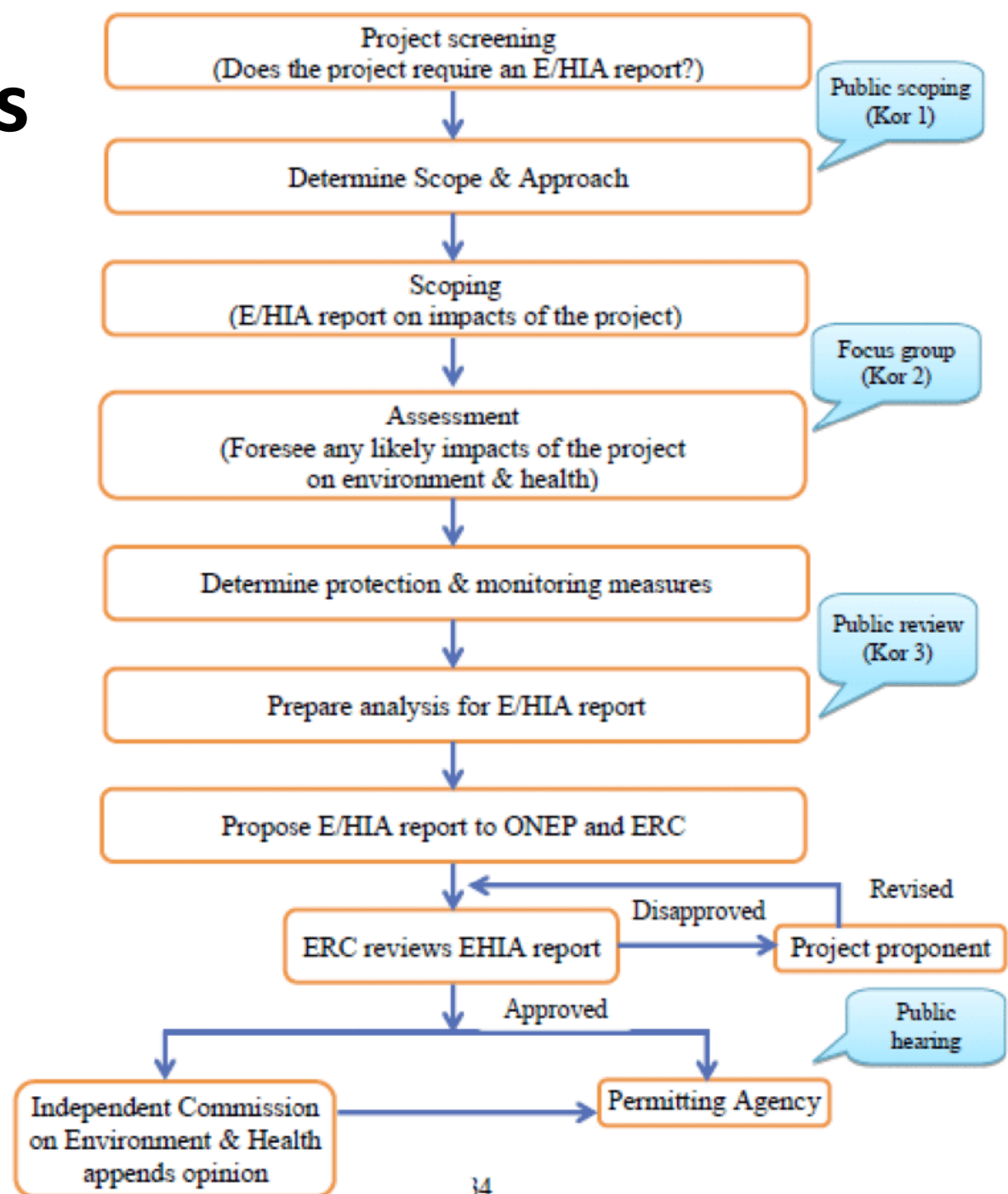

การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

Source: UNEP EIA Training Resource Manual

EHIA process

การประเมินผลยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Strategic Environmental Assessment)

เป็นพัฒนาการต่อยอดของการประเมินผลกระทบ
ทางสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการประเมินผล
กระทบที่ครอบคลุมกระบวนการนโยบาย (Policy)
การวางแผนงาน (Plan) และโครงการ (Program)
เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับยุทธศาสตร์

แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อม ระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)

โดย

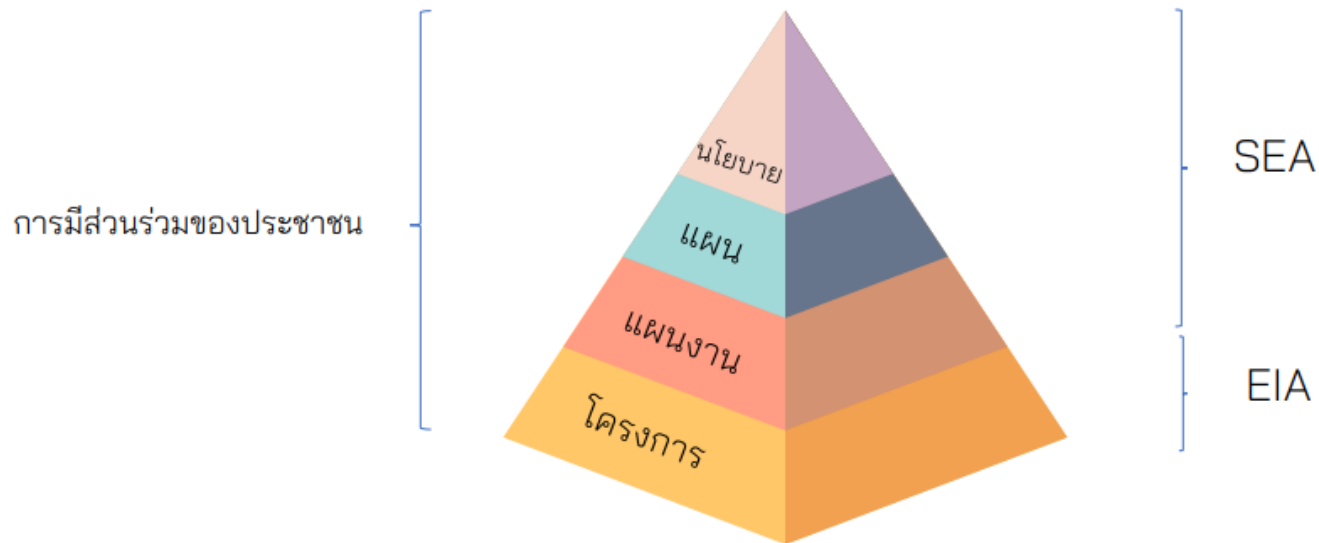
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สิงหาคม ๒๕๖๔

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) หมายความว่า กระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อใช้สนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน โดยคำนึงถึง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล รวมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

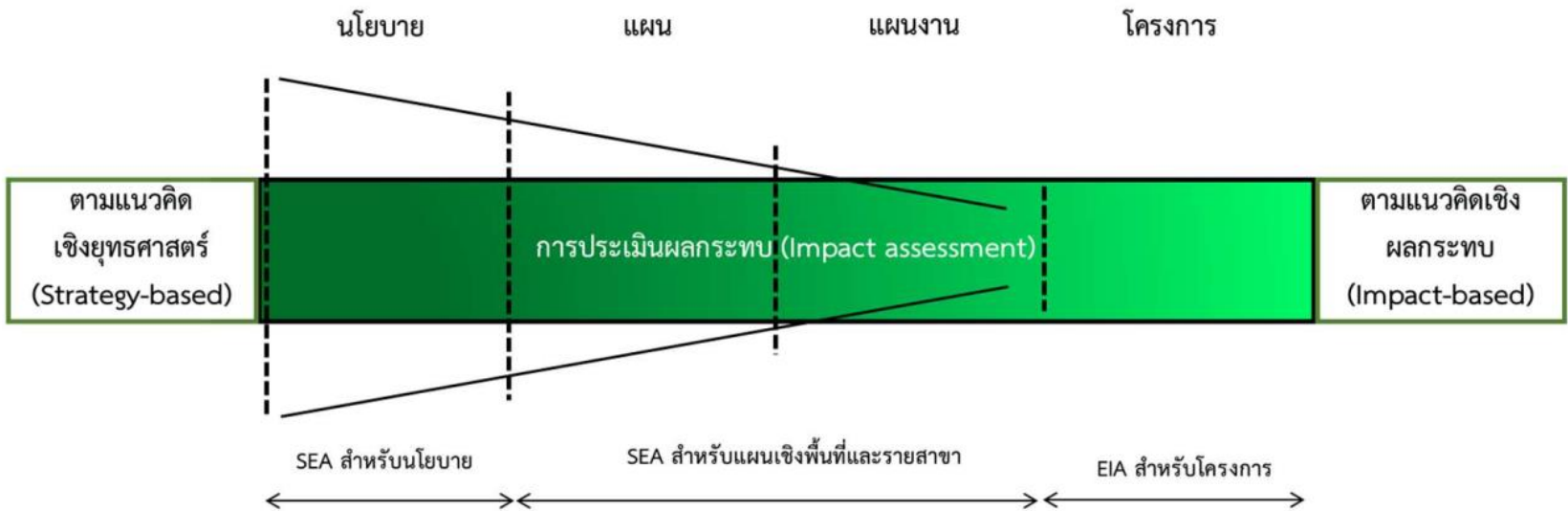
SEA : Strategic Environmental Assessment

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

มาตรา 47 ในกรณีที่มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ตามระเบียบหรือกฎหมายอื่นใดไว้แล้ว การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้คำนึงถึงผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ดังกล่าวด้วย

แนวคิด Strategy-based และ Impact-based SEA

Strategic-decision making

SEA Stages

A

วัตถุประสงค์ของ
ยุทธศาสตร์

ปรับ
ยุทธศาสตร์สู่การ
พัฒนาที่ยั่งยืน

B

ระบุทาง
เลือกให้บรรลุ
วัตถุประสงค์

ระบุเป้า
หมาย ตัวชี้วัดที่ใช้
เป็นพื้นฐาน

C

ตัดสินใจ
เลือกทางเลือกอันใด
อันหนึ่ง

ประเมิน
ผลกระทบของทาง
เลือกต่างๆ

D

พัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่เลือกใน
รายละเอียด

เสริมหนุน
จุดแข็งและปรับลด
จุดอ่อน

E

จัดทำร่าง
แผนการดำเนินงาน

รายงานการจัดทำ
SEA

F

ดำเนินการและ
ติดตามผล

กำหนดแนวทาง
วิธีการติดตามผล

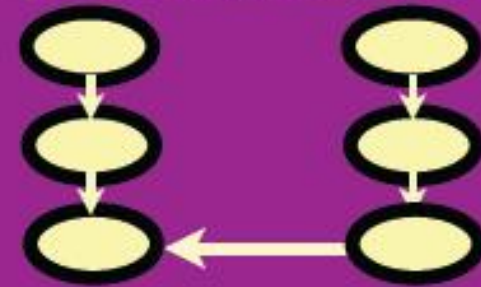
ลักษณะของ SEA กับกระบวนการนโยบาย

ก. รูปแบบที่ขาดความเชื่อมโยง

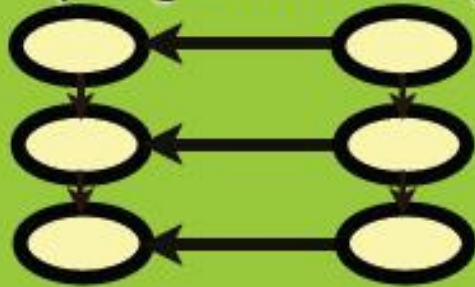
Strategic-Decision making SEA Stages

ข. รูปแบบการให้คำปรึกษา (Consent-related model)

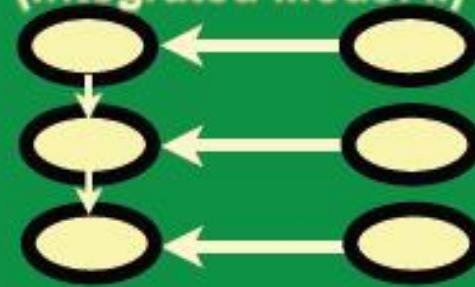
Strategic-Decision making SEA Stages

ค. รูปแบบบูรณาการกระบวนการนโยบาย (Integrated Model I)

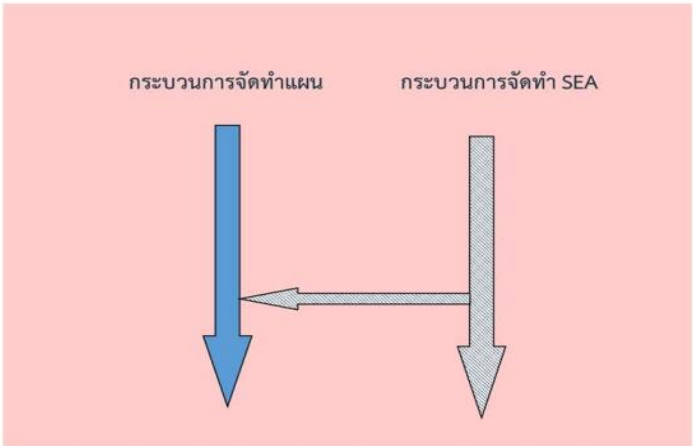
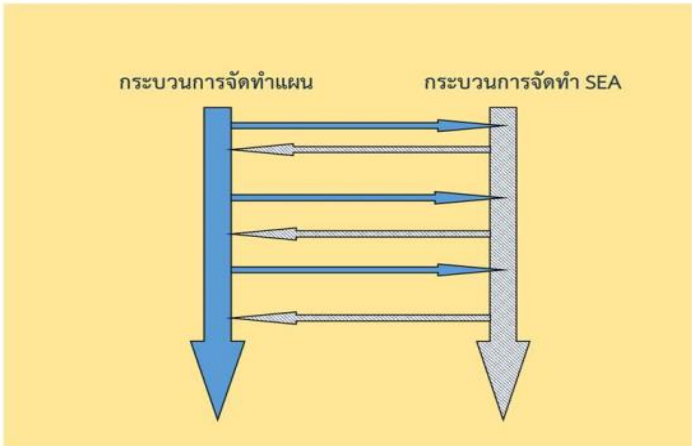
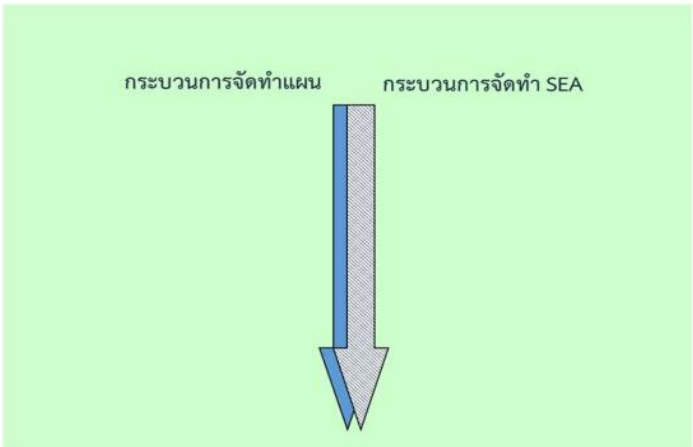

Strategic-Decision making SEA Stages

ง. รูปแบบบูรณาการกระบวนการนโยบาย (Integrated Model II)

Strategic-Decision making SEA Stages

<p>SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบมีความสัมพันธ์ ครั้งเดียว (One opportunity model)</p>	<p>SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบคู่ขนานกัน (Parallel model)</p>
	
<p>SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบบูรณาการ (Integrated model)</p>	<p>SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนเมื่อมีความจำเป็น ต่อการตัดสินใจ (Decision-centered model)</p>
	

ที่มา: ปรับปรุงจาก Partidário (2012)

รูปที่ ๒-๓ รูปแบบความเชื่อมโยงของกระบวนการจัดทำ SEA กับกระบวนการจัดทำแผน

ความแตกต่างระหว่าง SEA และ EIA

ประเด็น	SEA	EIA
ระดับการตัดสินใจ	นโยบาย แผน แผนงาน	โครงการ
สาระสำคัญ	ยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา แนวคิด	การก่อสร้างและการดำเนินงาน
จุดเน้นใน การประเมิน	ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ หรือการ แสวงหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม	ประเด็นสำคัญระดับโครงการเพื่อให้ สามารถดำเนินการตามแนวทางพัฒนา ที่ได้เลือกไว้แล้วให้ถูกต้องเหมาะสม
มุมมอง	สิ่งแวดล้อมจะส่งผล กำหนดโอกาสหรือ ข้อจำกัดของการพัฒนาให้บรรลุ วัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร	การพัฒนาตามแนวทางที่กำหนดจะ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร และเพียงใด
ทางเลือก	<ul style="list-style-type: none"> • มีขอบเขตของทางเลือกที่กว้างกว่า • เน้นทางเลือกซึ่งทำให้เกิดสมดุล ระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ หรือสมดุล ระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีขอบเขตของทางเลือกในขอบเขตที่ จำกัด • เน้นทางเลือกด้านสถานที่ การออกแบบ การก่อสร้าง และ การดำเนินงาน

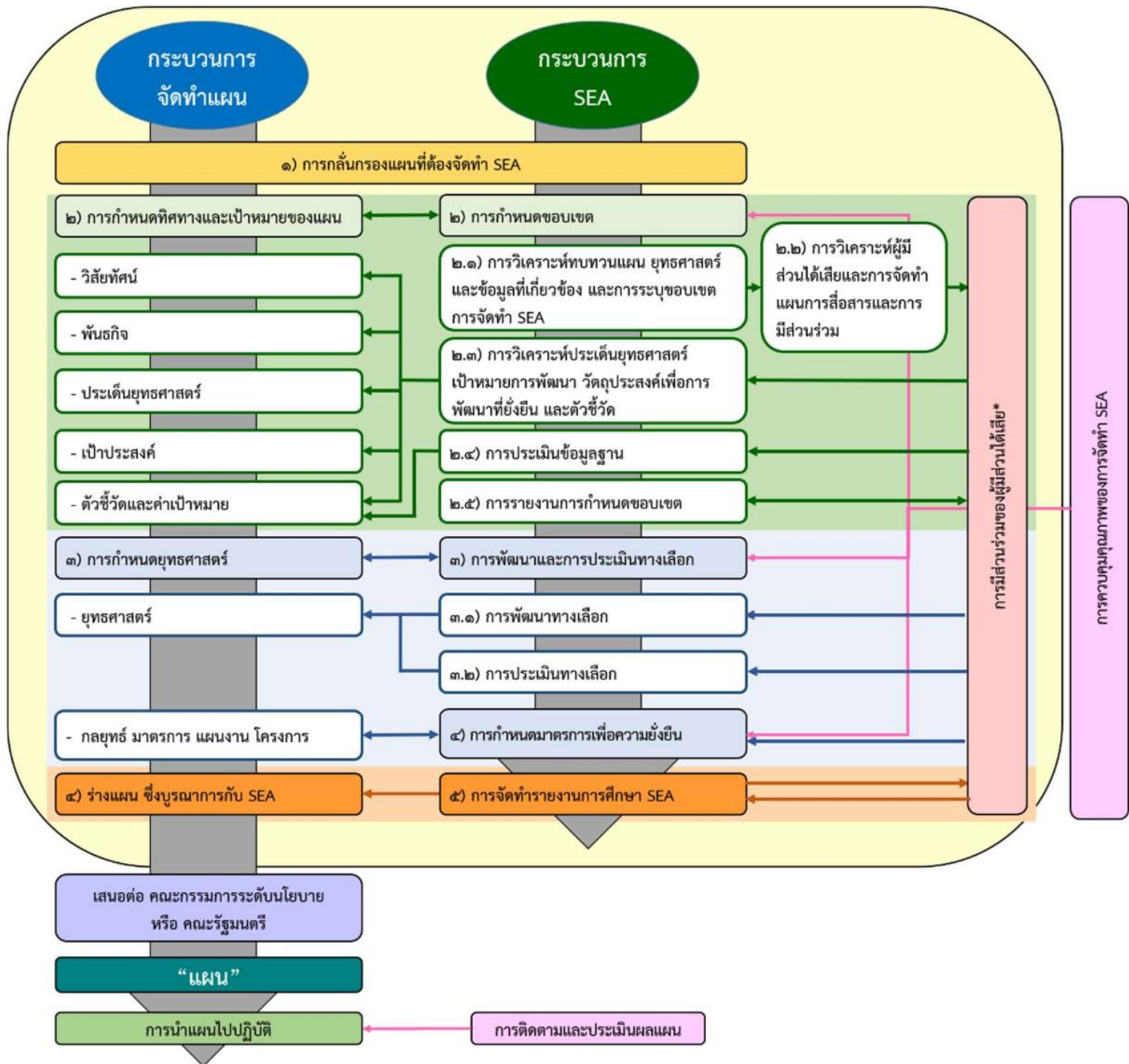
ประเด็น	SEA	EIA
ระดับการประเมิน	กว้างกว่า เป็นระดับมหภาค (Macroscopic) โดยอาจเป็นระดับภูมิภาค ประเทศ ระหว่างประเทศ หรือระดับโลก	แคบกว่า เป็นระดับจุลภาค (Microscopic) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น
ขอบเขตการประเมิน	<ul style="list-style-type: none"> • ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม • เตือนล่วงหน้าถึงการเกิดผลกระทบสะสม 	<ul style="list-style-type: none"> • ด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม • ประเมินผลกระทบสะสมได้ในขอบเขตจำกัด
ระยะเวลาของการประเมิน	ปานกลางถึงยาว	สั้นถึงปานกลาง
ข้อมูล และ/ หรือสารสนเทศที่ใช้	ส่วนใหญ่เป็นข้อมูล และ/ หรือสารสนเทศทุติยภูมิ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพหรือคำอธิบาย	ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ต้องจัดเก็บและรวบรวมอย่างเฉพาะเจาะจง และส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ

ประเด็น	SEA	EIA
แหล่งข้อมูลที่สำคัญ	รายงานต่าง ๆ เช่น สถานการณ์สิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ข้อมูลสถิติที่จัดทำไว้ในระดับประเทศ ภูมิภาคท้องถิ่น เป็นต้น	การสำรวจภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากพื้นที่รับผลกระทบหรือพื้นที่ศึกษา
วิธีการประเมิน	มีรูปแบบประเมินที่ยืดหยุ่น หลากหลายสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ไม่มีรูปแบบที่กำหนดชัดเจน	ใช้วิธีการเชิงปริมาณและมีความจำเพาะเจาะจงมากกว่า
เกณฑ์มาตรฐานของการประเมิน	การพัฒนาที่ยั่งยืน	กฎหมาย มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติที่ดี
การมีส่วนร่วมของประชาชน	SEA เป็นเรื่องที่กว้างกว่า จึงจะมีผู้เกี่ยวข้องและอาจได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก	มีความเฉพาะเจาะจง สามารถระบุพื้นที่และผู้ได้รับผลกระทบได้ชัดเจนและได้รับความสนใจจากประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมาก
การประเมินผลภายหลังการนำไปสู่การปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> เน้นเรื่องการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และการรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้กำหนดไว้ในรายงาน SEA ผลการประเมินจะนำไปสู่การปรับแผนใหม่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> เน้นเรื่องการดำเนินงานตามกฎหมาย มาตรฐาน ประสิทธิภาพในการควบคุมหรือลดผลกระทบตามเงื่อนไขของรายงาน EIA ผลการประเมินจะนำไปสู่การปรับมาตรการควบคุมหรือลดผลกระทบ การติดตามตรวจสอบ การชดเชยความเสียหาย (หากเกิดขึ้น)

ประเภทของแผนที่ใช้กระบวนการ SEA

- ๑) **SEA รายสาขา (Sector-based SEA)** เป็นการประเมินตามรายสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น คมนาคมขนส่ง พลังงาน ท่องเที่ยว ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรแร่ การพัฒนาสังคม การบริการ สาธารณสุข เป็นต้น
- ๒) **SEA เชิงพื้นที่ (Area-based SEA)** เป็นการประเมินการพัฒนาบนพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม นิเวศ และหน่วยพื้นที่ตามการปกครอง เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่คุ้มครอง พื้นที่นิคมอุตสาหกรรม พื้นที่เฉพาะ ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น
- ๓) **SEA เชิงประเด็น (Issue-based SEA)** เป็นการประเมินรายประเด็นสำคัญต่อการพัฒนา เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศ ของเสียอันตราย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

of projects

A **Technical** instrument related to activities with geographic and technical specifications

A **Reactive** approach
- at the end of the decision-making process

Identifies specific impacts in the environment

Limited **review** of cumulative effects

Emphasis on mitigating and minimizing **impacts**

of strategic initiatives

A **Political** instrument related to concepts

A **Proactive** approach
- at earlier stages of the decision-making process

Addresses issues of sustainable development

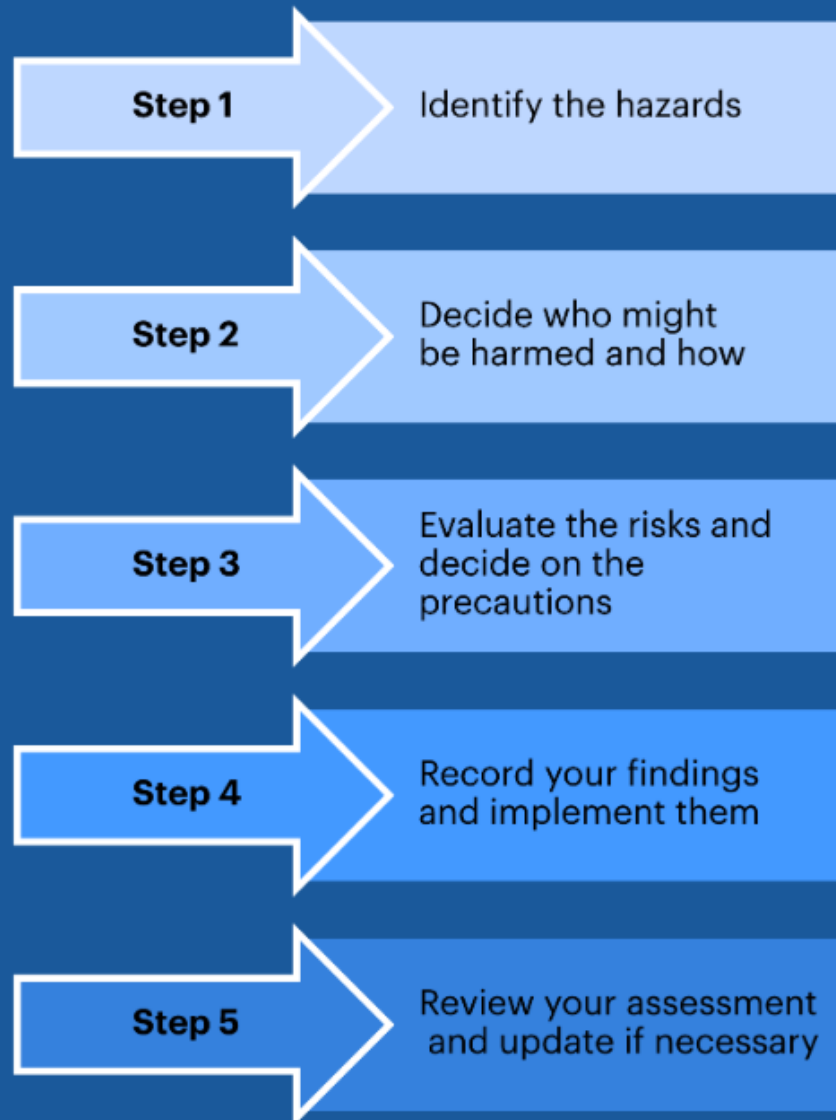
Gives early **warning** of cumulative effects

Prevention
in terms of identified environmental **objectives**

การประเมินความเสี่ยง

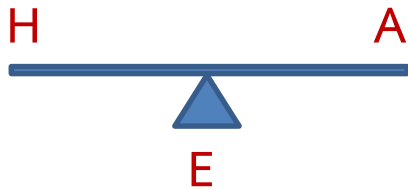

Risk Assessment Steps

ธรรมชาติของการเกิดโรค

ระยะก่อนเกิดโรค

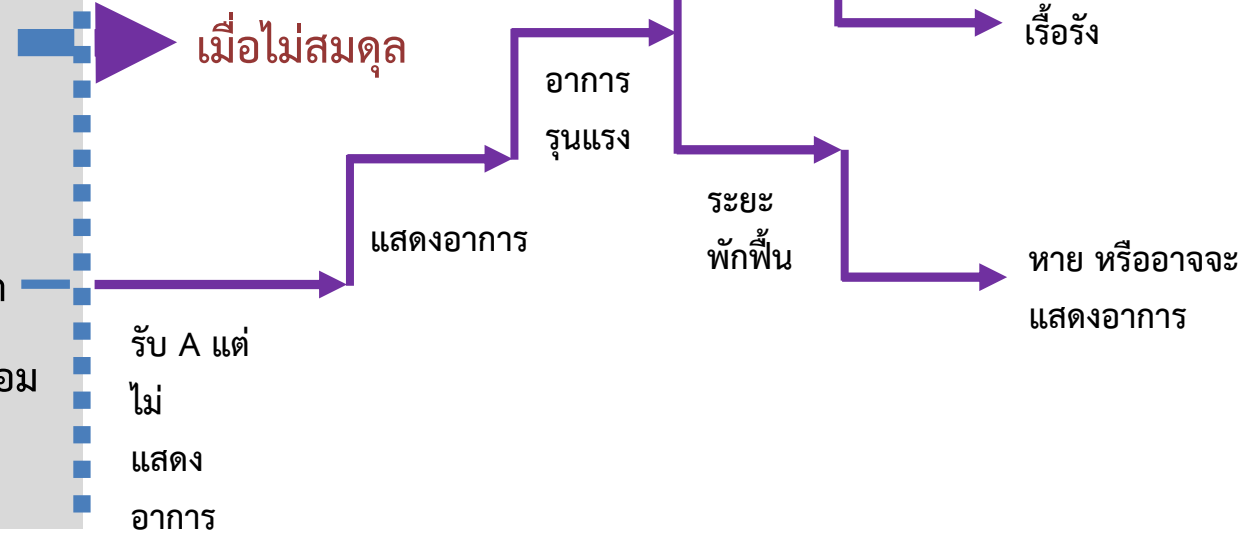
อยู่ในระยะสมดุล

H = Host = คน

A = Agent = สิ่งที่ทำให้เกิดโรค

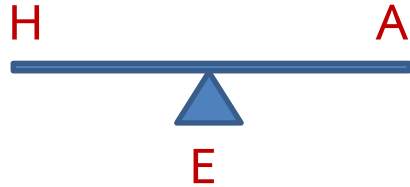
E = Environment = สิ่งแวดล้อม

ระยะการเกิดโรค

เปรียบเทียบขั้นตอน Risk Assessment กับธรรมชาติการเกิดโรค

ระยะก่อนเกิดโรค

อยู่ในระยะสมดุล

H = Host = คน

A = Agent = สิ่งที่ทำให้เกิดโรค

E = Environment = สิ่งแวดล้อม

ระยะการเกิดโรค

เมื่อ Agent เพิ่ม
Agent อะไร
ได้รับ Agent มาน้อย?
(ขนาด/ระยะเวลา)
ได้รับแล้วจะเกิดอะไรขึ้น

เมื่อไม่สมดุล

แสดงอาการ

อาการ
รุนแรง

ระยะ
พักฟื้น

ตาย

พิการ

เรื้อรัง

หาย หรืออาจจะ
แสดงอาการ

รับ A แต่
ไม่
แสดง
อาการ

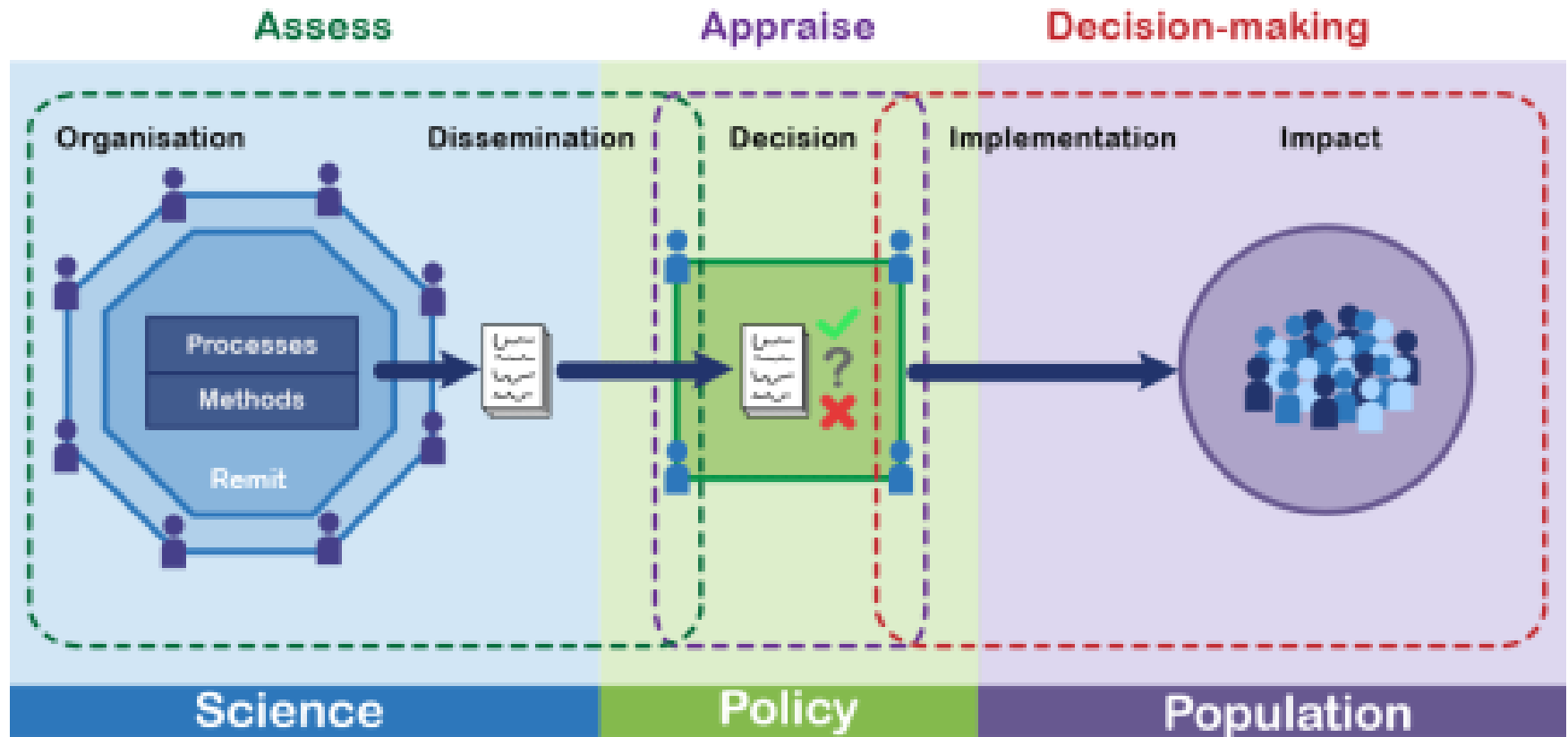
นอกจาก Agent แล้วต้องคำนึงถึง H และ E ด้วย

การประเมินความเสี่ยงทางสังคม-ชุมชน

1. สิทธิมนุษยชน
2. วิถีชีวิต/วัฒนธรรม/ประเพณี/ศาสนา
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคน-องค์กร-ชุมชน
4. การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์คน-องค์กร-ชุมชน
5. ภาวะคุกคาม-ปัจจัยเสี่ยง
6. ชุมความรู้-ภูมิปัญญาชุมชน

Health Technology Assessment process: Three-phase model

ตัวอย่างของ Technology Assessment

- ☀ การประเมินผลของโครงการอุทยานอโนมัย 100 %
- ☀ การจัดทำ **Policy Delphi** ในการประมวลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆ
- ☀ การจัดทำ **Foresight Technic** สำหรับคาดการณ์ความจำเป็นในการใช้พลังงานทดแทนในอนาคต
- ☀ การจัดทำ **Technology Roadmap** สำหรับใช้วางแผนการดำเนินงานวัคซีน
- ☀ ฯลฯ

การประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment)

เป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับปรุง และเพิ่มคุณค่าของโครงการ หรือ กิจกรรมต่างๆ ให้กับกลุ่มประชาชนที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ โดยมุ่งช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถวางแผนได้ดีขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล และชี้แจงหลักฐานความรู้ให้กับทุกฝ่ายได้รับรู้ได้ โดยการสื่อสารให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ตลอดจนนำเสนอการใช้ทรัพยากรหายากอย่างมีเหตุมีผล ให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

Social Impact Assessment Process

- Impact on community building and empowerment
- Impact on information
- Impact on ways of thinking and behaviours
- Impact on education and human capital
- Impact on science and academia
- Impact on employment

Social impacts

- Impact on users economic empowerment
- Impact on the economic value generated by the project
- Impact on ICT driven innovation

Economic impacts

- Greenhouse gases emissions (including energy efficiency and production of energy from renewable sources)
- Air pollution related to transport
- Waste
- Sustainable consumption of goods and services
- Biodiversity

Environmental impacts

- Impact on civic and political participation
- Impact on polices and institutions

Political impacts

การประเมินผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์

รูปแบบการวิเคราะห์	ต้นทุน/ปัจจัยนำเข้า	Output/Outcome Impact
Cost Minimization Analysis การประเมินผลต่างต้นทุน	เงิน/คน/ทรัพยากร/เวลา	เมื่อผลผลิต/ผลลัพธ์เท่ากัน
Cost Benefit Analysis การประเมินความคุ้มค่า	เงิน/คน/ทรัพยากร/เวลา	เงิน (แปลงเป็นเงิน)
Cost Effectiveness Analysis การประเมินต้นทุนประสิทธิภาพ	เงิน/คน/ทรัพยากร/เวลา	ทุนทางสังคม การแก้ปัญหา พัฒนาการต่าง ๆ
Cost Utility Analysis การประเมินต้นทุนอรรถประโยชน์	เงิน/คน/ทรัพยากร/เวลา	คุณภาพชีวิต Daly ปีสูญเสียสุขภาวะ

ความหมายของผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact)

The Gothenburg Consensus Paper (WHO 1999:4) ได้
นิยามคำว่าผลกระทบทางสุขภาพ คือ ผลที่เกิดขึ้นทั้งที่เกิด
โดยตรง หรือโดยอ้อม จากนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน หรือ
โครงการ ซึ่งกระทบต่อสุขภาพของประชากรโดยตรง หรือ ไปมี
ผลต่อปัจจัยกำหนดสุขภาพของประชากร ทั้งนี้ผลกระทบอาจจะ
เกิดขึ้นทันทีทันใด หรือ อาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาทั้งระยะ
สั้นและระยะยาว

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

1. ใช้เพื่อประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ที่เกิดจากการมีนโยบาย แผน หรือ โครงการต่างๆ
2. ใช้เพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ความหมายของ “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment)”

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ หมายถึง ขั้นตอน วิธีการ รวมทั้งเครื่องมือ ที่ใช้เพื่อคาดการณ์ผลจากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ที่กระทบต่อสุขภาพของประชากร โดยต้องสามารถคาดการณ์เพื่อลดผลกระทบทางลบ และเพื่อเพิ่มผลกระทบทางบวกให้มากที่สุด (Ison 2000)

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม เพื่อให้ประชาชน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาควิชาการ ได้เรียนรู้ ร่วมกันในการวิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพ เหตุและปัจจัย ทางสังคมที่มีผล ต่อสุขภาพของประชาชน ที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการ นโยบายสาธารณะทั้งทางลบ ทางบวก และ ความเป็นธรรมจากการได้รับ ผลกระทบจากนโยบายสาธารณะดังกล่าว โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือ ที่ หลากหลายและมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ เกิดการตัดสินใจที่จะเป็น ผลดีต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและ ระยะยาว

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ใช้กับกระบวนการนโยบายสาธารณะได้ใน ๒ ระดับหลัก คือ

1. การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานของหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม
2. การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในระดับโครงการ กิจกรรม ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในระดับชุมชนท้องถิ่น ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ใช้ภายใต้กฎระเบียบหรือกฎหมายที่กำหนดให้มีการประเมินผลกระทบหรือใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ของโครงการหรือกิจกรรมก่อนดำเนินการ

2.2 ใช้กับโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบก่อนดำเนินการ

มุมมองการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

- แนวคิดอย่างแคบ (Tight Perspective)
  - การประเมินความเสี่ยง
  - ระบาดวิทยา
  - พิษวิทยา
- แนวคิดอย่างกว้าง (Broad Perspective)
  - สังคมวิทยา
  - การมีส่วนร่วมของประชาชน

วิธีทั่วไปในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

1. การกั้นกรองข้อเสนอนโยบายหรือโครงการ (Screening)
2. การกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบโดยสาธารณะ (Public Scoping)
3. การวิเคราะห์ (Appraisal) และร่างรายงานการประเมินผลกระทบ (Reporting)
4. การทบทวนร่างรายงานโดยสาธารณะ (Public Review)
5. การมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ (Decision-Making Influencing)
6. การติดตามเฝ้าระวัง และการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

ประเภทของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจำแนกตามเวลา

- ศึกษาแบบมองไปข้างหน้า (Prospective HIA)
- ศึกษาแบบมองย้อนหลัง (Retrospective HIA)
- ศึกษาแบบมองไปพร้อมกับการดำเนินการ (Concurrent HIA)

ศึกษาแบบมองไปข้างหน้า (Prospective HIA)

เป็นการประเมินก่อนโครงการเริ่มดำเนินการ การประเมินผลกระทบในช่วงนี้เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย หรือโครงร่างโครงการก่อนมีการดำเนินการ เพื่อเพิ่มผลกระทบด้านบวกต่อสุขภาพ และลดผลกระทบทางลบด้านสุขภาพจากข้อเสนอและโครงร่างดังกล่าว

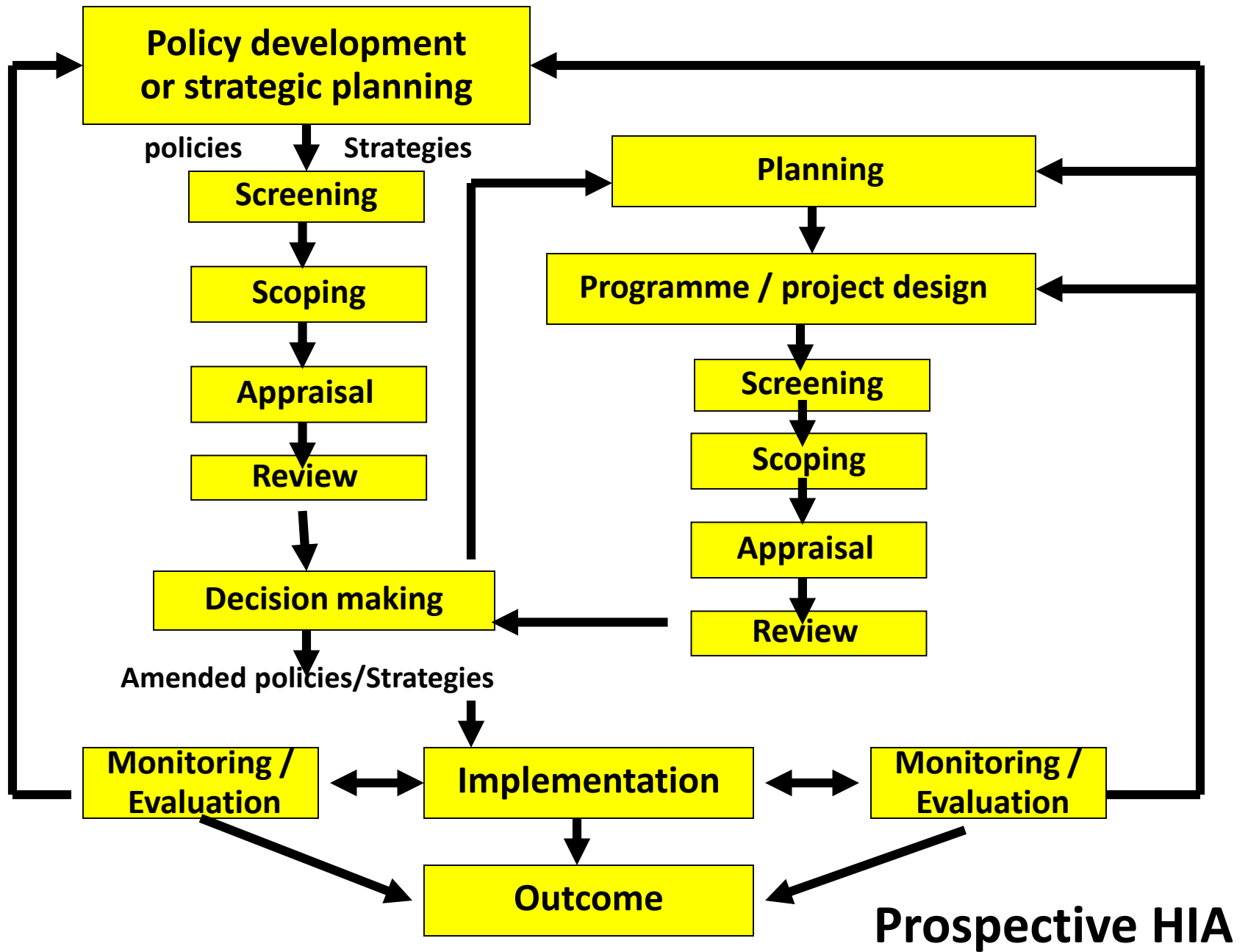
ศึกษาแบบมองย้อนหลัง (Retrospective HIA)

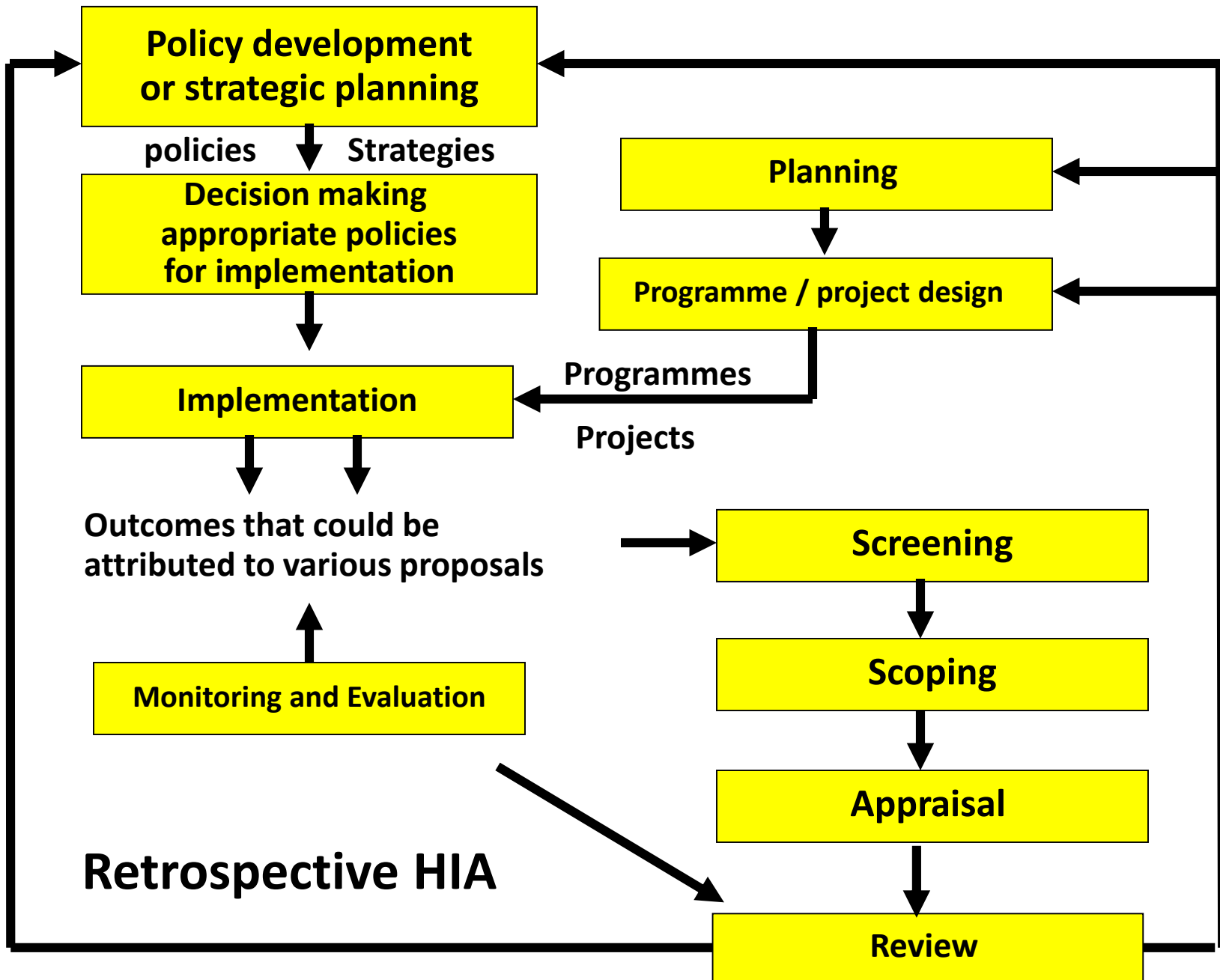
เป็นการประเมินภายหลังจากที่นโยบายหรือโครงการได้ดำเนินไปแล้ว การประเมินผลกระทบในช่วงนี้เปิดโอกาสให้มีการทบทวน และประเมินผลการดำเนินการของนโยบายหรือโครงการที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไข หรือฟื้นฟู หากพบว่ามีผลกระทบทางลบแก่สุขภาพ และเพื่อหาทางส่งเสริม และขยายผล หากพบว่ามีผลกระทบทางบวกแก่สุขภาพ นอกจากนี้ การประเมินรูปแบบนี้ยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรูปแบบแรก

ศึกษาแบบมองไปพร้อมกับการดำเนินการ (Concurrent HIA)

เป็นการประเมินไปพร้อม ๆ กับที่นโยบายหรือโครงการดำเนินไป โดยมีความมุ่งหวังที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ การทบทวน และการปรับเปลี่ยนทิศทาง กลไก หรือวิธีการดำเนินการอย่างรวดเร็วที่สุด เมื่อเห็นว่าแนวทางใดที่มีผลดีหรือผลเสียต่อสุขภาพ การประเมินในรูปแบบนี้จึงจำเป็นต้องมีทั้งการประเมินผลแบบย้อนหลัง และการมองไปข้างหน้าประกอบกันด้วย การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรูปแบบนี้จะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะผู้กำหนดนโยบาย ผู้ได้รับผลกระทบ และผู้ประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

Types of appraisal

- Rapid appraisal
- Comprehensive appraisal
- Intermediate appraisal

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพแบบเร่งด่วน

Rapid appraisal

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพแบบเร่งด่วน มักใช้สำหรับการพิจารณานโยบายหรือโครงการขนาดเล็ก ที่มีความซับซ้อนของผลกระทบทางสุขภาพไม่มากนัก หรือใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับทราบผลการประเมินผลกระทบอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สามารถนำเสนอผลการประเมินดังกล่าวได้ทันกับกระบวนการตัดสินใจที่กำลังจะเกิดขึ้น การประเมินผลกระทบทางสุขภาพแบบเร่งด่วนจึงใช้ระยะเวลาอันสั้นและเน้นการมีส่วนร่วมและประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นหลัก

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรูปแบบนี้
มักได้มาจาก

- ความรู้และการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ประเมิน
- ข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่แล้ว
- ประสพการณ์ความรู้ที่ได้จากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของนโยบายหรือโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

การประเมินผลกระทบแบบรอบด้าน

Comprehensive appraisal

การประเมินผลกระทบแบบรอบด้านมักใช้สำหรับการพิจารณา นโยบายหรือโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งมีความซับซ้อนของผลกระทบ ทางสุขภาพสูง มีความต่อเนื่องยาวนานทางนโยบายหรือการ ดำเนินโครงการ และมีผลกระทบทางสุขภาพกับประชาชนในวง กว้าง รวมถึงมีความพร้อมในเชิงทรัพยากร และไม่มีเหตุแห่งการ รีบร้อนในการตัดสินใจ การประเมินผลกระทบแบบรอบด้านจึง มักจะใช้ทรัพยากรและเวลาเป็นอย่างมาก

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินในรูปแบบนี้มัก ได้มาจาก

- ความรู้และการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ
- ทบทวนวรรณกรรม หลักฐานทางวิชาการที่มีอยู่โดยผู้ประเมิน
- ทบทวนผลงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะของโครงการที่ใกล้เคียงกัน
- การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม และการทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม
ในประเด็นเฉพาะ รวมถึงอาจมีการวางระบบการติดตามและเก็บข้อมูลระยะยาวเช่น Cohort study

การประเมินผลกระทบแบบระดับกลาง

Intermediate appraisal

ข้อมูลที่ได้เก็บได้ใช้ในการประเมิน เหมือนที่ได้มาจากการประเมินแบบรอบด้านแต่ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินสั้นกว่า เนื่องจากอาจมีความซับซ้อนของปัญหาน้อยกว่า มีความพร้อมในทางทรัพยากรน้อยกว่า หรือมีความจำกัดของเวลาในการนำเสนอผลการประเมินเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินในรูปแบบนี้มัก ได้มาจาก

- ความรู้และการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ
- ทบทวนวรรณกรรม หลักฐานทางวิชาการที่มีอยู่โดยผู้ประเมิน
- ทบทวนผลงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะของโครงการที่ใกล้เคียงกัน
- การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม และการทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นเฉพาะ

การทบทวนร่างรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Public Review)

เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย ได้ร่วมกันพิจารณา

1. ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ทั้งเนื้อหาสาระสำคัญของวิธีการ และผลการประเมิน ที่เกิดจากการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
2. ความครบถ้วนของการประเมินตามขอบเขตการประเมินทั้งเชิงเทคนิค หลักการ และขอบเขตการประเมินที่เพิ่มเติมจากความกังวลของชุมชน
3. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพ ในร่างรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
4. มาตรการในการเพิ่มและยกระดับผลกระทบด้านบวกต่อสุขภาพ ในร่างรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
5. ข้อเสนอความเห็นเพื่อการปรับปรุงร่างรายงานประเมินผลกระทบด้านสุขภาพให้มีความสมบูรณ์

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้ง ภาครัฐ ภาคการเมือง ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาควิชาการ และอื่นๆทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกพื้นที่
2. อาจจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่เป็นภาคีหลัก และกลุ่มที่เป็นภาคียุทธศาสตร์ ภาคีหลักหมายถึงผู้ที่มีบทบาทหลักตามความรับผิดชอบในการจัดการกับประเด็นหรือปัญหานั้นๆ ส่วนภาคียุทธศาสตร์หมายถึงผู้ที่มีบทบาทในการสร้างการเปลี่ยนแปลง ที่จะทำให้การดำเนินการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ หรือเป็นผู้มีส่วนช่วยให้ภาคีหลักดำเนินงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ
3. อาจจำแนกเป็น ผู้รับผิดชอบนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ ผู้ปฏิบัติ ผู้ประกอบการเจ้าของโครงการ ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแล

วิธีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จะวิเคราะห์

- ถึงผลประโยชน์ (Interests)ที่จะเกิดขึ้นกับแต่ละภาคี
- ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น (Potential Conflicts)
- โอกาส (Opportunities)ที่จะเกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของแต่ละภาคี
- ความสัมพันธ์ (Relationships) ที่จะเกิดขึ้นนำไปสู่ความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบาย

ในวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละภาคี การวางกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในแต่ละภาคี ตลอดจนนำไปสู่การกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้แต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในกระบวนการแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยลดระดับความรุนแรงของผลกระทบเชิงลบที่อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม เช่น กลุ่มชายขอบ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม เป็นต้น

การทบทวนร่างรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
เป็นกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อ
นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน

HIA = EE = DE

Health Impact Assessment

Empowerment Evaluation

Developmental Evaluation

Double Loop Learning – Triple Loop Learning

Empowerment Evaluation

1. การร่วมกันประเมินสถานการณ์ในชุมชนทั้งที่เป็นปัญหาที่ชุมชนตระหนักหรือแนวทางพัฒนาที่ชุมชนเห็นพ้อง (Assessing community concerns)
2. การทบทวนพันธกิจ (Mission) เป็นการให้ชุมชนร่วมกันทบทวนบทบาทว่าบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ควรเป็นอะไร อย่างไรบ้าง
3. การตรวจสอบการใช้ทุนชุมชนและรวบรวมทุนในชุมชน (Taking stock) เป็นการประเมินการใช้ทุนในชุมชนที่จะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการแก้ปัญหา ทุนชุมชน ได้แก่ ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรม ทุนด้านนวัตกรรม ภูมิปัญญา ทุนด้านการเงินเศรษฐกิจชุมชน ทุนที่เป็นกลไกของชุมชนและทุนด้านคน
4. การประเมินจุดหมาย เป้าประสงค์ เป้าหมาย (Setting goals) ชุมชนร่วมกันประเมินและทบทวนจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะเป็นจุดหมายเฉพาะในระยะสั้น หรือระยะยาว ที่แสดงถึงความเป็นชุมชนน่าอยู่
5. การร่วมกันคิดและทบทวนยุทธศาสตร์ (Developing strategies) ยุทธศาสตร์ในที่นี้หมายถึงวิธีการสำคัญที่ใช้เพื่อดำเนินงานนโยบาย การประเมินในขั้นตอนนี้เพื่อการปรับปรุงวิธีการทำงาน การปรับแผน
6. การร่วมติดตามกระบวนการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Monitoring process and outcome) เพื่อทบทวน ปรับปรุง กระบวนการ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
7. การพัฒนาระบบเอกสารเพื่อการติดตามความก้าวหน้า (Documenting progress) เป็นการร่วมกันออกแบบการจัดทำบันทึกเพื่อการกำกับ ติดตามงาน และที่สำคัญควรเป็นบันทึก รายงาน ที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
8. การสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อความเข้าใจ เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อการเสริมพลังสู่ชุมชน รวมถึงภาคีที่เกี่ยวข้อง (Communicating information)

สิ่งที่(ต้อง)ทำ

1. นำเสนอผลการศึกษาอย่างเปิดเผย และครบถ้วน

ด้วยภาษา/รูปภาพที่
ชุมชนสามารถเข้าใจได้

2. เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยน
ข้อมูลจากทุกภาคส่วน และรับฟังใน
ทุกๆ ความเห็นด้วยใจที่เปิดกว้าง

การทบทวนร่างรายงานการศึกษา
และวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพ
โดยสาธารณะ (Public review)

สิ่งที่(ต้อง)ได้

1. ทบทวนและตรวจสอบ

การศึกษาผลกระทบ
ครบถ้วนแล้วหรือยัง และ/
หรือมีประเด็นใดที่ต้อง
กลับไปทำการศึกษาเพิ่มเติม

2. มองเห็น

ทางเลือกในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย/
แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และผลลัพธ์ที่
จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจในแต่ละ
ทางเลือกได้อย่างชัดเจน

การมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นต่อการทบทวน(ร่าง)รายงาน

- ก่อน
- 1) มีการประชาสัมพันธ์ก่อนล่วงหน้ากี่วัน ตามหลักเกณฑ์หรือไม่
  - 2) มีช่องทางการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างไร เนื่องจากต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างน้อย 3 ช่องทาง เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ โทรสาร เป็นต้น
  - 3) มีการให้ข้อมูล ก่อนวันจัดเวทีรับฟังนั้นครบถ้วนหรือไม่

- วันจัด
- 1) ชุมชนกลุ่มเป้าหมายได้เข้าร่วมอย่างทั่วถึงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
  - 2) มีความเข้าใจข้อมูลของโครงการที่มีการนำเสนอผลกระทบแต่ละด้านเพียงใด
  - 3) เปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นมากน้อยเพียงใด

- หลัง
- 1) นำข้อห่วงกังวล และข้อเสนอแนะที่ได้มากำหนดเป็นมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบหรือไม่
  - 2) โครงการมีการตอบข้อซักถามครบถ้วนชัดเจนหรือไม่
  - 3) มีการเผยแพร่ผลการจัดรับฟังความคิดเห็นส่งให้ชุมชนโดยรอบอย่างทั่วถึงหรือไม่

สาระสำคัญในการทบทวนร่างรายงาน

1. ทบทวนวัตถุประสงค์ของการประเมินในขั้นตอนก่อนการประเมิน ผลการประเมินสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ละเอียด ละสุขภาพ
2. วิธีการประเมินเป็นไปตามมาตรฐาน หลักการ เทคนิค เครื่องมือ และตามแผนการประเมิน
3. ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างประชากร พื้นที่ ระยะเวลา
4. ผลการประเมินครอบคลุมตามขอบเขตของการประเมินทั้งเชิงเทคนิคและขอบเขตเชิงชุมชน
5. ผลการประเมินแสดงถึงผลกระทบและแนวทางการปรับปรุง
  - 1) ผลกระทบทางบวก และทางลบ
  - 2) ผลกระทบทางตรง และทางอ้อม
  - 3) ผลกระทบระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
  - 4) ผลกระทบแบบเฉียบพลัน และแบบเรื้อรัง
  - 5) ผลกระทบแบบสะสม และแบบต่อเนื่อง
6. มีข้อเสนอในภาพรวม ทั้งระดับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และกิจกรรม ที่มีต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การผลักดันเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ (Influencing)

เป็นการนำเสนอผลการศึกษากการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและ
ทางเลือกในการดำเนินนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ
หรือกิจกรรมนั้นต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การดำเนินการตาม
ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษา

กระบวนการผลักดันเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ

1. การหาหรือสร้าง Policy window หน้าต่างหรือช่องทางนโยบาย
2. ต้องการประเด็นที่ Policy Maker ให้ความสำคัญ
  - 1) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบ
  - 2) ขนาดของผลกระทบ
  - 3) ความรุนแรงและความร้ายแรงของผลกระทบ
  - 4) ความเร่งด่วน
  - 5) ความเสียหายในอนาคต
  - 6) ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น
  - 7) การยอมรับผลกระทบของคนในชุมชน

3. ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจ

3.1 การเปรียบเทียบแต่ละทางเลือก โดยทั่วไปจะเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในเรื่องผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ การใช้เวลา และการต้นทุน ของแต่ละทางเลือก ดังนี้

- 1) ความเหมือนและความแตกต่างด้านผลผลิต (Out put)
ความเหมือนและความแตกต่างด้านผลลัพธ์ (Out come)
- 2) ความเหมือนและความแตกต่างผลกระทบ (Impact)
- 3) ความเหมือนและความแตกต่างด้านเวลา
- 4) ความเหมือนและความแตกต่างของต้นทุน

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกนโยบาย

- 1) ปัจจัยเหตุผล (Reason)
- 2) ข้อเท็จจริง (Facts)
- 3) ต้นทุน (Costs)
- 4) ผลประโยชน์ (Benefit)
- 5) ความยากง่าย
- 6) ผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact)

3.3 ปัจจัยทางการเมือง ผลประโยชน์ทางธุรกิจการเมือง และระบบอุปถัมภ์

4. ระดับการตัดสินใจ

- ระดับนโยบาย
- ระดับปฏิบัติการ

5. การนำข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ

- การสร้างการยอมรับ
- การกำหนดเป็นแผนและกิจกรรม

การติดตามเฝ้าระวังและประเมินผล

Monitoring and Evaluation

เป็นขั้นตอนการตรวจสอบว่า

1. การดำเนินนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมนั้น มีการปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสุขภาพหรือไม่
2. หากปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบต่อสุขภาพตามที่ได้คาดการณ์หรือศึกษาไว้ในรายงานประเมินผลกระทบด้านสุขภาพหรือไม่ หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปพิจารณาว่าควรมีการทบทวนหรือปรับปรุงมาตรการที่เกี่ยวข้องหรือไม่

แนวคิด

- ▶ คุณค่าและความสำคัญเพื่อการคุ้มครองดูแลสุขภาพ
- ▶ ประโยชน์เพื่อป้องกันและลดผลกระทบเชิงลบ เพิ่มผลกระทบเชิงบวก
- ▶ เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน

ขอบเขต

- การปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ
- ผลด้านบวกและด้านลบต่อสุขภาพตามที่ได้คาดการณ์

การจัดทำและพัฒนาวางระบบ

- ▶ ระบบการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวัง
- ▶ ระบบการประเมินผล
- ▶ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

หน่วยงานรับผิดชอบ

- ▶ เจ้าของโครงการ
- ▶ หน่วยงานภาครัฐ
- ▶ หน่วยงานที่ปรึกษา (เป็นกลาง)
- ▶ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ▶ สถาบันการศึกษา ฯลฯ

แนวทาง กลไก และวิธีการทำงาน

- ▶ เน้นข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตรวจสอบได้ ทันสมัย ทันเวลา
- ▶ เน้นการทำงานเป็นทีมร่วมกัน (พหุภาคี)
- ▶ เน้นความโปร่งใส ด้วยการเปิดเผยข้อมูล

บุคลากร

- ▶ การพัฒนาศักยภาพภาพบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล และการทำงานร่วมกัน

กระบวนการมีส่วนร่วม

- ▶ รับรู้ข้อมูล, แสดงความคิดเห็น, วางแผน, ตัดสินใจ, ดำเนินการ, ติดตามตรวจสอบ

การสื่อสาร

- ▶ การเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย + สาธารณะ

รูปแบบและองค์ประกอบหลักของ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

1. บทนำ ที่มา เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษาและวิธีการศึกษา
2. รายละเอียดของนโยบาย หรือโครงการ
3. บริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ทั้งทางด้านชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม เศรษฐกิจและสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อมูลประกอบจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
4. วิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
5. ผลการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและชุมชน ครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
6. มาตรการป้องกันและลดผลกระทบด้านสุขภาพ
7. แนวทางการติดตามตรวจสอบผลกระทบและมาตรการลดผลกระทบ
8. มาตรการชดเชยเยียวยาความเสียหายในกรณีที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบได้
9. ส่วนประกอบท้ายรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ได้แก่ รายการอ้างอิงต่าง ๆ เช่นเอกสารข้อมูลทางวิชาการที่มีการอ้างอิงในรายงาน รายงานการเก็บข้อมูล รูปภาพ
10. ภาคผนวก เช่น การคำนวณตัวอย่าง แบบสอบถามหรือแนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น